kos šukėmis, pavieniais koklių fragmentais. Pagal radinius sluoksnis datuojamas XVIII–XIX a. Po šiuo sluoksniu šurfe pasiektas įžemis – gelsvos spalvos smėlis.

Žvalgymai atlikti elektros kabelio atšakose, einančiose dvaro sodybos R bei PR pakraščiuose, palei Dvaro bei Gorskių gatves. Jų metu žvalgytas apie 320 m² plotas. Prie Dvaro gatvės kasamoje kabelio tranšėjoje archeologiškai vertingų radinių bei kultūrinio sluoksnio nerasta. Palei Gorskių gatvę tiestoje elektros kabelio tranšėjoje po paviršiniu 20–30 cm storio skaldos sluoksniu fiksuotas apie 30–40 cm storio XX a. pradžios juodos žemės sluoksnis be archeologiškai vertingų radinių.

Radiniai atiduoti į ŽMA.

The Grounds of Biržuvėnai

In 2011, a total of 81 m² were excavated and 320 m² surveyed on the grounds of Biržuvėnai Manor (Telšiai District) (Fig. 1). The foundation of a building with no clear purpose and a roughly 40–50 cm thick cultural layer with especially abundant finds: fragments of late 16th – mid-17th-century stove tiles, fragments of later Gorskis family heraldic stove tiles, and hand thrown glazed and unglazed potsherds, were discovered.

Virginija Ostašenkovienė

Pakėvio dvaro sodyba

UAB „Pakėvio dvaras“ parengė Pakėvio dvaro (UK 197) (Kelmės r., Vaiguvos sen.) gyvenamojo namo (buvusių dvaro rūmų) ir pagalbinių pastatų rekonstravimo ir pritaikymo turizmui techninį projektą. Vykdant žemės kasimo darbus, dvaro teritorijoje prieš darbų pradžią buvo numatyta atlikti žvalgomuosius archeologinius tyrimus.

Pakėvio dvaras yra Pakėvio kaimo R dalyje. Jis įsikūręs aukštumoje, kurią iš ŠR ir PV supa iškasti tvenkiniai. Pakėvio dvaras žinomas nuo XVII a. 1685 m. dvaras paminėtas Beržėnų valsčiaus aktuose. 1830 m. Teklė Radavičienė pastatė Šv. Teklės vardo medinę bažnyčią, kuri buvo Vaiguvos filija. 1813 m. Pakėvio dvare gimė rašytojas ir tautotyrininkas Liudvikas Adomas Jucevičius (1813–1846). Tarybiniais metais dvaro pastatai buvo naudojami kolūkio reikmėms, rūmuose veikė mokykla.

Pakėvio dvaro teritorija užima 16 ha plotą. Dvaro pastatai – centriniai rūmai, klėtis, ūkinis sandėlis ir tvartas – pastatyti apie 1900 m. Rūmai buvę netaisyklingos T raidės formos plano. Juos sudarė dvi, kaip manoma, ne vienu metu statytos dalys: ŠV karkasinė dalis statyta anksčiau, prie jos vėliau pristatyta mūrinė dalis. ŠV rūmų dalis neišlikusi (1994 m. nuotraukose ŠV rūmų priestatas dar užfiksuotas). Projekte numatyta ant išlikusių pamatų, remiantis ikonografine medžiaga, atkurti buvusią medinę ŠV rūmų pastato dalį. Taip pat suplanuota rekonstruoti ūkinį sandėlį, kurio dabar likę tik lauko akmenų mūro pamatai. Ūkinis sandėlys 19 m ilgio ir 10 m pločio, orientuotas ŠV–PR (140–320°) kryptimi. Pamatai mūryti iš lauko akmenų, labai suirę, PR dalyje visai sunykę. Kolūkio laikais čia buvo pristatytas priestatas. Dvaro teritorijoje suprojektuota įrengti elektros, vandens ir buities nuotekų trasas.

Žvalgomųjų tyrimų metu buvo iškasta 14 1–10 m² dydžio šurfų dvaro rūmų ir ūkinio sandėlio aplinkoje bei suplanuotų vandens ir buities nuotekų trasų vietose. Jų bendras plotas 34 m². Planuojamo atstatyti dvaro rūmų

1 pav. Pakėvio dvaro sodybos tyrimų vietos situacijos planas: 1 – šurfai; 2 – perkasos. V. Ostašenkovienės brėž.

Fig. 1. Situation plan of the excavation sites on the grounds of Pakėvis Manor: 1 – test pits; 2 – trenches.

priestato vietoje iškastos trys 6–22 m² dydžio perkasos, kuriose atidengti buvusio medinio priestato pamatai. Perkasomis ištirtas 48 m² plotas. Tyrinėjimų metu iš viso ištirtas 82 m² plotas (1 pav.).

Ūkinio sandėlio aplinkoje kastuose šurfuose kultūrinio sluoksnio neužfiksuota. Šalia neišlikusio rūmų priestato kastame šurfe 5 aptiktas iki 1,6 m storio kultūrinis sluoksnis su iš lauko riedulių krauta konstrukcija. Tai greičiausiai nedidelio pagalbinio ar ūkinio pastato pamatų fragmentas. Šurfe aptikti radiniai – kaimiškos ir glazūruotos keramikos šukės bei koklių fragmentai, datuojami XVIII a. pabaiga – XX a. pradžia.

Buvusio medinio rūmų priestato vietoje buvo kasami šurfai pamatų vietai nustatyti. Aptikus pamatų sienas bei kampus, šurfai sujungti į perkasas, kuriose atidengti priestato pamatai (2 pav.). Jie mažai įgilinti, 30–40 cm gylio ir iki 50 cm pločio, mūryti iš vienos ar dviejų eilių didelių lauko riedulių, tarpai tarp kurių užpildyti mažesniais akmenimis bei raudonų plytų nuolaužomis ir surišti kalkiniu skiediniu. Priestato kampuose pamatai labiau įgilinti, iki 70 cm gylio ir 65 cm pločio. Priestatas buvęs 19,5 m ilgio ŠV–PR kryptimi (140–320°) ir 10 m pločio ŠR–PV kryptimi (50–230°). PV priestato sienoje 4 m atstumu nuo išlikusio rūmų pastato buvęs 2,7 m ilgio ir 80 cm pločio įėjimas, kurį žymi išplatėjimas į lauko pusę. 14 m atstumu į ŠV nuo mūrinio

rūmų pastato ŠV sienos ėjo iš vienos akmenų eilės mūrytos pertvaros pamatas, kurio PR pusėje atidengtas iš akmenų ir raudonų plytų nuolaužų sudėto 1,8x1,5 m dydžio grindinio fragmentas.

Žvalgomųjų archeologinių tyrinėjimų metu surinkti 194 radiniai – kaimiška ir glazūruota keramika, plokštinių koklių fragmentai, fajanso šukės, kaltinės vinys, datuojami XVIII a. pabaiga – XX a. pradžia. Radiniai perduoti Kelmės krašto muziejui.

2 pav. Perkasoje 1 atidengta neišlikusio medinio rūmų priestato PV pamatų siena iš PR. V. Ostašenkovienės nuotr.

Fig. 2. The SW foundation wall, as seen from the SE, of the vanished wooden manor house addition. The foundation was unearthed in trench 1.

The Grounds of Pakėvis Manor

In 2011, a field evaluation was conducted on the grounds of Pakėvis Manor (Samogitia). 14 test pits were excavated in the vicinity of the manor house, which is being reconstructed, and the storehouse, which is being rebuilt, and three trenches at the site of a planned manor house addition, a total of 82 m^2 (Fig. 1). The foundation of a former wooden addition was unearthed in the trenches (Fig. 2). The addition was 19.5 m long NW – SE and 10 m wide NE – SW. 194 late 18th – early 20th-century finds were collected: rustic and glazed ceramics, fragments of panel stove tiles (*Blattkacheln*), faience sherds, hand-forged nails.

Alfreda Petrulienė

Radvilonių dvaro oficina

Radvilonių dvaro (UK 7100) (Radviliškio r.) istorija, kiek siekia rašytinės žinios, nuo 1789 m. yra susijusi su vokiečių kilmės baronų fon Ropų gimine. Šio dvaro žemės dabartinėje Alksnupių apylinkėje XVI a. buvo Šeduvos seniūnijos, o vėliau – XVIII a. pabaigoje – Šeduvos grafystės valdose. Ropų giminė iki pat XX a. vidurio šiame regione valdė daugelį dvarų, kurių vienas didžiausių buvo Pakruojyje.

Teodoro fon Ropo įpėdiniai ilgainiui pasidalijo dvarus taip, kad XIX a. pradžioje Radviloniai tapo vienos iš Ropų giminės atžalų šeimos atskira rezidencija. XIX a. viduryje Radvilonius valdė Adolfas fon Ropas, vėliau – Fridrichas fon Ropas, o nuo 1906 m. – jo sūnus Alfredas Fridrichas, kuris mirė 1919 m. Po jo mirties Radvilonių dvaras, kurį sudarė daugiau kaip 100 ha žemės, buvo padalintas